

ויאמר קראו בקהל גדול כי אליהם הוא כי שיח וכי שיג לו וכי דברך לו أولى ישן הוא ויקץ (כח) ויקראול בקהל גדול ויתגדרו כמשפטם בחרבותם וברمحיהם עד שפרקם עלייהם: (כט) ויהיiceps הזרים ויתהנבו עד לעלות המנחה ואין קול ואין ענה ואין קש: (לו) ויאמר אלהו לכל העם גשו אליו ויגשו כל העם אליו וירפא את מזבח יהוה החרוס: (לא) ויקח אלתו שתים עשרה אבניים כמספר שבטי בני יעקב אשר היה דבריו היה אליו לאמר ישראל יהה שמן: (לב) ויבנו את האבניים מזבח בשם יהוה ויעש תעלה כבית סתמים זרע סבב למזבח: (לו) ויערך את העצים וינתח את הפר וישם על העצים: (לו) ויאמר מלאו ארבעה כדים מים ויצקו על העלה ועל העצים ויאמר שננו וישנו ויאמר שלשו וישלשו: (לה) וילכו המים סבב למזבח וגם את התעלה מלאים: (לו) ויהי בעלות המנחה ויגש אליו הنبي ויאמר יהה אלהי אברחים יצחק וישראל היום יודע כי אתה אלהים בישראל ואני עבדך ובדבריך ובדברך עשתי את כל הדברים האלה: (לו) ענני יהוה ענני וידעו העם זהה כי אתה יהוה האלהים ואתה הסבת אתם אחנינו: (לח) ותפל אש יהוה ותאכל את העלה ואת העצים ואת האבניים ואת העפר ואת הרים אשר בתעלת לחכה: (לא) וירא כל העם ויפלו על פניהם ויאמרו יהוה הוא האלים יהוה הוא האלים:

שמות לה ויקהיל

לֹה א וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶת־כָּל־עֲדָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֱלֹהָה הָדָרִים אֲשֶׁר־צָוָה יְהוָה
לְעֵשֶׂת אֶתְכֶם כ שְׁשָׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה
וּבַיּוֹם הַשְׁביעִי יְהוָה לְכֶם קָדְשׁ שְׁבַת שְׁבַת
לְיְהוָה כָּל־הָעֲשָׂה בּוֹ מְלָאכָה יוֹמָת: ג לֹא־תַבְעֶרוּ
אֲשֶׁר בְּכָל מְשֻׁבְתֵיכֶם בַּיּוֹם הַשְׁבַת: פ ד וַיֹּאמֶר
מֹשֶׁה אֶל־כָּל־עֲדָת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לֹא־מֵר זֶה הָדָר
אֲשֶׁר־צָוָה יְהוָה לְאָמֵר: ה קָחוּ מִאָתָכֶם תְּרוֹמָה
לְיְהוָה כָּל נְדִיב לְפָנָיו יְבִיאָה אֶת תְּרוֹמָת יְהוָה

אונקלוים

(א) ובנש משה ית כל בניתה דבני ישראל ואמר להון אלין פתגמיה דפקד כי למעבד יתחן: (ב) שפט יומין תתעביד עיבידתא וביום א שביעאה יהיו לכון קורשא שבא שבתא קדם כי כל דיעביד ביה עיבידתא יתקטיל: (ג) לא תבערונו אישתא בכל מותבניכוון ביום א דשבתא: (ד) ואמר משה לכל בניתה דבני ישראל למימר דין פתגמא דפקד כי למייר: (ה) סבו מנכוון אפרשותא קדם כי כל דיתרعي לביה יתאי ית אפרשותא קדם כי א לפני ב לפני

ל-ה (א) זיוקה ל' משח. למלה יוס הכהנים כטילד
מן סלה, וסוח' ל'ן פפערל, סלהינו הווקף הנכסים צידיש,
העלן הין נמקהיס על פי דצווו, ומרגומו ווילגנש:
(ב) ששת ימי. קדשים נאס הוארת שמת נאוי
מלילכת סמאנקן, לומך, סלהינו דומה מה קצצת: (ג) ל-

מקורי רשי

א. עי' שבת ע"א): תניא הבURAה ללאו יצאת, דברי רבי יוסי, רבי נתן אומר לחALK יצאת.

אונקלוס

דָּבָרָא וְכַפֵּרָא וְנִחְשָׁא: (ו) וְתַכְלָא
וְאֲרוֹגָנָא וְצַבָּע וְהָרָיִ וְבוֹזָן וְמַעַן:
(ז) וּמְשַׁכִּי דְּדָכְרִי מַסְמָקִי וּמְשַׁכִּי
דְּסֶגֶןָא וְאַעֲיִ שִׁיטָן: (ח) וּמְשַׁחָא
לְאַדְּרוֹתָא וּבְסָמִיא לְמַשָּׁחָ רְבוֹתָא
וּלְקָטוֹתָה בּוֹסְמִיא: (ט) וְאַבְנֵי בּוֹרָלָא
וְאַבְנֵי אַשְׁלָמָתָא לְשָׁקָעָא בְּאָפְוָא
וּבְחוֹשְׁנָא: (י) וְכָלְ חַפְימִי לְבָא
דְּבָכְוָן יִתְהַזֵּן וְיַעֲבֹדוּן יִתְכַּלְפִּיד
יְיָ: (יא) יִתְמַשְּׁכָנָא יִתְפְּרָסִיה
וִיתְחַזְּפָאִיהִי יִתְפְּרָסִיה וִיתְחַזְּפָאִיהִי
דְּפָרָהִי יִתְעַבְּרוֹהִי יִתְעַמְּדוֹהִי וִיתְ
סְמֻכוֹהִי: (יב) יִתְאַרְנוֹא וִיתְאַרְיחָוִהִי
יִתְכְּפָרָא וִיתְפְּרָכָתָא דְּפָרָסָא:
(יג) יִתְפְּתָאָרָא וִיתְאַרְיחָוִהִי וִיתְ
כָּלְ קָנוֹהִי וִיתְלַחֵם אֲפִיאָ: (יד) וִיתְ
מְנַרְתָּא דְּאַנְהָוִי וִיתְמַנְהָא וִיתְ
בּוֹצְנָהָא וִיתְמַשָּׁחָא דְּאַנְהָוָתָא:
(טו) וִיתְמַרְבָּחָא דְּקָטוֹתָה בּוֹסְמִיא
וִיתְאַרְיחָוִהִי וִיתְמַשָּׁחָא דְּרְבוֹתָא
וִיתְקָטוֹתָה בּוֹסְמִיא וִיתְפְּרָסָא
דְּמַרְעָא לְתַרְעָ מַשְּׁבָּנָא: (טו) יִתְ
מְרַבְּחָא דְּעַלְתָּא וִיתְסַרְדָּא דְּנִחְשָׁא
דְּלִילָה יִתְאַרְיחָוִהִי וִיתְכַּלְמָנָהִי
יִתְפְּיוֹרָא וִיתְבִּסְיסִיהִי: (יז) יִתְ
סּוּרִי דְּרָפָא יִתְעַמְּדוֹהִי וִיתְ
סְמֻכָּהָא וִיתְפְּרָסָא דְּתַרְעָ דְּרָפָא:
ג. וְצַבָּע אֲדוֹם. ד. רְבָגּוֹנִים. ה. לְשָׁקָעָ.
ג. בְּשָׂמִים. ז. בְּסִיטָן.

זהב וּכְסָף יִנְחַשְׁתָּ: וְוִתְכָלָת וְאַרְגָּמָן וְתַזְלִיעָת
שְׁנִי וּשְׁשִׁ וּעֲזִים: וְוַעֲרָת אִילָּם מְאַדְמִים
וְעַרְתָּת תְּחַשִּׁים וְעַצִּי שְׁטִים: ח וּשְׁמַן לְמַאֲזָר
וּבְשָׁמִים לְשְׁמַן הַמְּשָׁחָה וְלְקָטָרָת הַסְּפִים:
ט וְאַבְנֵי-שָׁהָם וְאַבְנֵי מְלָאִים לְאָפָוד וְלְחַשְׁן:
, וְכָלְ-חַכְמַ-לְבָב בְּכָם יִבָּאוּ וַיַּעֲשׂוּ אֶת כָּל-
אֲשֶׁר צָוָה יְהוָה: יא אֶת-הַמְּשָׁבֵן אֶת-אַהֲלָו
וְאֶת-מְכַסְּהָו אֶת-קְרָסִיו וְאֶת-קְרָשִׁיו אֶת-בְּרִיחָו
בְּרִיחָו כְּתִיב אֶת-עַמְדָיו וְאֶת-אַדְנָיו: יב אֶת-
הָאָרֶן וְאֶת-בְּדָיו אֶת-הַכְּפָרָת וְאֶת-פְּרָכָת הַמְּסִדָּה:
יג אֶת-הַשְּׁלָחָן וְאֶת-בְּדָיו וְאֶת-כָּלְ-כָּלִיו וְאֶת-
לְחַם הַפְּנִים: יד אֶת-מְנֻרָת הַמַּאֲזָר וְאֶת-
כָּלִיה וְאֶת-גְּרָתִיה וְאֶת-שְׁמַן הַמַּאֲזָר: טו וְאֶת-
מוֹבֵח הַקְּטָרָת וְאֶת-בְּדָיו וְאֶת-שְׁמַן הַמְּשָׁחָה
וְאֶת-קְטָרָת הַסְּפִים וְאֶת-מְסִדָּה הַפְּתָחָ לְפִתְחָ
הַמְּשָׁבֵן: טז אֶת-מוֹבֵח הַעֲלָה וְאֶת-מְבָרָר
הַנִּחְשָׁת אֲשֶׁר-לֹא אֶת-בְּדָיו וְאֶת-כָּלְ-כָּלִיו אֶת-
הַבְּיָר וְאֶת-בְּנָנוֹ: יז אֶת-כָּלְעַי הַחַצָּר אֶת-
עַמְדָיו וְאֶת-אַדְנָה וְאֶת-מְסִדָּה שַׁעַר הַחַצָּר:

רש"י

וְאֶת-שְׁמַן הַמַּאֲזָר. טז סָוֶה לְרִיךְ מְכַמִּי לְבָ, שָׁוָם
מְקֻנוֹת מְשַׁחָל שָׁמְנִים, כְּמוֹ שְׁמַפוֹלָךְ גְּמַנּוֹת (פּוּ עַמְ"ר),
מְגַלְגָּלוּ כְּלָחָס סְוִי, וְסָוֶה כְּמִים וּווָר: (טו) מְסִדָּה
הַפְּתָחָה. וַיְלֹון שְׁלֵפִי קְמוֹלָה, שָׁלָג שִׁוּ סְקָלָצִים
וְלָגָי יְלִיעָוָת: (יז) אֶת-עַמְדָיו וְאֶת-אַדְנָה. סְלִי מְלָא
קְרִוי כָּלָן לְסָוֶן וְכָלָן נְקָדָה, וְכָלָן דְּלָרִיסָה:
וְאֶת-מְסִדָּה שְׁעָר הַחַצָּר. וַיְלֹון פְּלוֹתָן לְגָדָם לְמַזְוָלָה
עַקְלִיס חַמָּה חַמְלָעִוָּתָן כָּלָ וּמַתָּפָה סְמָלָר שְׁטִיחָה מְמַקְשִׁיס
לְמַבָּ, וּמְמַמְּוִין טִימָנוֹ לְגָדָן טַוָּה מְמָה, וְכָלָדָלָס,
שְׁנַהֲמָר וּמְמַמְּוִין עַלְלָה לְפָסָה קְלָעִים לְפָמָק (נְעַל מִיאָ):

(יא) אֶת-הַמְּשָׁבֵן. יְלִיעָוָת סְמַמְמָוָנָה סְגָלָהוּת זְמוּכוֹ
קְלוּסָה מְשָׁקָנָה: אֶת-אַהֲלָו. סָוֶה הַכָּל יְלִיעָוָת עַוִּיס
סְעַטְיוּ לְגָג: וְאֶת-מְכַבָּהוּ. מְכַבָּה עַוּוּתָה כְּלָילִיס
וְסְתַמְתִּיס: (יב) וְאֶת-פְּרוּכָת הַמְּסִדָּה. פְּרוּכָת סְמַמְמָה.
כָּל-לְגָרָסְמָגְנִין צִינָן מְלַמְעָלָה צִינָן מְגַנְגֵד קְלוּסָה
וּסְכָך, וְכָנְעַקְעַקְעַלְוָן (לְיוֹג ٦), קְגִינְעַקְעַקְעַלְוָן (וְצַעַד ٢):
(יג) לְחַם הַפְּנִים. כָּנְרָסְפִּילְעָטִים (נְעַל מִיאָ) עַל
סְסָהָי לוֹ פְּנִיס לְכָלָן וּלְכָלָן, סְסָהָי עַקְעַי כְּמַין מִיכָּה
פְּרוּסָה: (יז) וְאֶת-כָּלָיה. מְלָקִים וּמְמַמְמָוָנָה: נְרָתִיה.
לְוִיְנִי"ס גַּלְעָן, זְוִילִיס שָׁאָמָן וּסְפָמִילָהָן נְמַוִּין צָאן:

יח אֶת־יִתְדָּת הַמְשֻׁבֵּן וְאֶת־יִתְדָּת הַחֲצֵר וְאֶת־
מִתְרִיהם: יט אֶת־בְּגָדִי הַשְּׂרֵד לְשָׁרֵת בְּקָדְשָׁ
אֶת־בְּגָדִי הַקָּדְשָׁ לְאַהֲרֹן הַפָּהָן וְאֶת־בְּגָדִי בְּנֵי
לְבָהָן: כ וַיֵּצֵא כָּל־עַדְתּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִלְּפָנֵי
מֹשֶׁה: שני כִּי וַיָּבֹא כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־גַּנְשָׂא לְבָוֹ
וּכְלָ אֲשֶׁר נְדָבָה רֹוחוֹ אֶתֽוּ הַבְּיאוּ אֶת־תְּרוּמָת
יְהֹוָה לְמַלְאָכָת אֹהֶל מוֹעֵד וּלְכָל־עֲבָדָתוֹ וּלְבְגָדִי
הַקָּדְשָׁ: כב וַיָּבֹאוּ הָאָנָשִׁים עַל־הַגְּשִׁים כָּל־
גְּדִיב לְבָב הַבְּיאוּ חָח וְגָזָם וְטְפָעָת וְכוֹמוֹ כָּל־
כָּלִי זָהָב וּכְלָאִישׁ אֲשֶׁר הַנִּיף הַנּוֹפֶת וְהַבָּ
לְיְהֹוָה: כד וּכְלָאִישׁ אֲשֶׁר־גַּנְצָא אֶתֽוּ תְּכִלָּת
וְאַרְגָּמָן וְתְוֹלָעָת שְׁנִי וְשְׁנִי וְעַזְזָם וְעַרְתָּה אַיִלָּם
מְאָדָם וְעַרְתָּה תְּחִשִּׁים הַבְּיאוּ: כד כָּל־מְרִים
תְּרוּמָת בְּסֶף וְנָחָשָׁת הַבְּיאוּ אֶת תְּרוּמָת יְהֹוָה
וּכְלָ אֲשֶׁר גַּנְצָא אֶתֽוּ עַצִּי שְׁטִים לְכָל־מַלְאָכָת
הַעֲבָדָה הַבְּיאוּ: כה וּכְלָאָשָׁה חַכְמָת־לְבָב בִּידָה
טוֹו וַיָּבֹאוּ מִטְוָה אֶת־הַתְּכִלָּת וְאֶת־הַאַרְגָּמָן
אֶת־תְּולָעָת הַשְּׁנִי וְאֶת־הַשְּׁשִׁי: כו וּכְלָהָנְשִׁים
אֲשֶׁר נְשָׂא לְבָנָו אֶתְנָה בְּחַכְמָה טְוֹו אֶת־הַעֲזִים:

רש"

סог, נמן כנגד הַמְוֹטוֹ מִקּוֹס הַמְאָה, ולטומינו פְּלִיטָנו
(פ' נס ס"ד ע"ו) סֵס כוּמוֹ, כָּלִי מִקּוֹס זָמָה: (כג) וכָּל אִישׁ
אשר גַּנְצָא אֶתֽוּ. מְלָלָה לוֹ לְגַמְגָן לוֹ מְוֹלָעָת צְנִי לוֹ
עוֹלוֹת לְלִילָס לוֹ מִמְּשִׁים, כָּלָס סְפִילָוָ: (כג) טוֹו אֶת
הַנְּזִוִּים. קִיל פִּימָה תְּוֹמְנוֹת יִמְלָה, שְׁמָעָל גַּנְיָה קַעֲזִים
טְוֹו, נמן על קוֹלָעָן, וְסֵוָה פְּלִימָל: כָּלִי זָקָן:

מקורי רש"

ע"א): גְּדוֹלה חַכְמָה שְׁנָאָמָרָה בְּעַלְיוֹנוֹת יוֹתֵר מְשָׁנָאָמָרָה בְּתְחִתּוֹנוֹת
דָּאִילוֹ בְּתְחִתּוֹנוֹת כתִּיב וְכָל אָשָׁה חַכְמָת לְבָב יִזְרִיה טְוֹו וְאִילוֹ
בְּעַלְיוֹנוֹת כתִּיב וְכָל הנְשִׁים אשר נשָׂא לְבָנָו אֶתְנָה בְּחַכְמָה טְוֹו
את העזים.

אונקלוס

(יח) יְתִ סְכִי מִשְׁכָּנָא וְיְתִ סְכִי
דְּרַרְפָּא וְיְתִ אַטְוִינְהָן: (יט) יְתִ
לְבּוֹשִׁי שְׁמוֹשָׁא לְשְׁמָשָׁא בְּקָדְשָׁא
יְתִ לְבּוֹשִׁי בְּנָוָה לְשְׁמָשָׁא: (כ) וְנַפְקָה
כָּל כְּנִישָׁתָא דְּבָנִי יִשְׂרָאֵל מִן קָדְםָ
מֹשֶׁה: (כא) וְאַתָּה כָּל גָּבָר דְּאַתְרָעִי
לְבִיהָ וְכָל דִּי אַשְׁלָמָתִי רְוַתְּיהָ
יִתְהַא אִתְיָאוּ יִתְאָפְרָשָׁוֹתָא קָדְםִי יְיָ
לְעַבְּרִיתָ מִשְׁכָּנָן זְמָנָא וְלְכָל פּוֹלְחָנִיהָ
וְלְלְבּוֹשִׁי קָדְשָׁא: (כב) וּמַיְתָן גְּבָרִיא
עַל נִשְׁיאָא כָּל דְּאַתְרָעִי לְבִיהָ אִתְיָאוּ
שִׁירִין וְשִׁבְכִין וְעַזְקָן וְמַחְנוֹן כָּל
מִן דְּרַכְבָּה וְכָל גָּבָר דְּאַרְיָם אַרְמוֹתָ
דְּהַבָּא קָדְםִי יְיָ: (כג) וְכָל גָּבָר
דְּאַשְׁתְּכָחָ עַמְּיהָ תְּכָלָא וְאַרְגָּנָא
וְצְבָע וְזְהֹרְיִי וְבוֹזָן וְמַעַזִּי וְמַשְׁכִּי
דְּדָכְרִי מִסְמָקִי וְמַשְׁכִּי סְסָגְוָנָא
אִתְיָאוּ: (כד) כָּל דְּאַרְיָם אַרְמוֹתָ
כְּסָף וְנַחַשָּׁ אִתְיָאוּ יִתְאָפְרָשָׁוֹתָא
קָדְםִי יְיָ וְכָל דְּאַשְׁתְּכָחָ עַמְּיהָ אַעֲיָ
שְׁטִין לְכָל עִיבְּדָתָ פּוֹלְחָנָא אִתְיָאוּ:
(כה) וְכָל אַתְּחָא חַכְיָתָ לְבָא בִּידָהָא
מְעַזְלָא וּמַיְתָן בְּדִ עַזְלִיל יִתְחָלָא וְיִתְ
אַרְגָּנָא יִתְצְבָע זְהֹרְיִי וִיתְבּוֹצָא:
(כו) וְכָל נִשְׁיאָא דְּאַתְרָעִי לְבִיהָ
עַמְּהָן בְּחַוְכָמָא עַזְלָן יִתְמַעְזָא:
ח. שִׁימּוֹשׁ. ט. לְשָׁמֶשׁ. י. שְׁהָתְרָצָה.
כ. הַשְּׁלִימָה. ל. לְפָנִי. מ. שְׁהָתְרָצָה לְבָוֹ
ג. לְפָנִי. ס. וְצְבָע אֲדוֹם. ע. רְבָעָבִים.
פ. לְפָנִי. צ. אֲדוֹם. ק. שְׁהָתְרָצָה.
ר. עַמָּן.

(יח) יִתְדָּת. לְמַקּוֹעַ וּלְקַטָּול צָסָס קוֹפִי סִילְיעָתָן צָמָלָן,
צָמָלָן יְגַעַו צָרָום: מִתְרִיהם. חַלְיסָס לְקַטָּול:
(יט) בְּגָדִי הַשְּׂרֵד. לְכָסָס סָלְלָן וְסָלְלָן וְסָמְנוֹרָ
וְסָמְנוֹתָן צָשָׁתָן סִילְוקָן מִקְעָם: (כב) עַל הַגְּנָשִׁים.
עַס גַּנְטִיסָס, וְקַמְלוֹן לְלִיאָסָס: חָח. סָוָה מַכְטִיטָן צָל וְצָט
עַגְול, נְמָן עַל קוֹלָעָן, וְסֵוָה פְּלִימָל: כָּלִי זָקָן וְצָט

ב. ע"י בְּמַדְבָּר רְבָה (פְּרָשָׁה יב פְּסָקָה ט): שְׁמָחוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל
בְּמַלְאָכָת הַמְשָׁכָן, וַיָּבֹאוּ בְּשָׁמָחָה כָּל נְדָבָה וּבְזָרִיזָת. רָאָה מָה
כְּתִיב (שְׁמוֹת לה) וַיָּבֹאוּ הָאָנָשִׁים עַל הַנְשִׁים, שְׁהָיו דָחָקָות וְהָ
עַל זָהָב וְבָאִים אֲנָשִׁים וְנְשִׁים בְּעַרְבּוֹבִיא. ג. ע"י שְׁבָת (צט)

אונקלום

(כו) וּרְכָבְרִיא אִתְיָאוּ יַת אֲבָנִי
בְּכָרוֹלָא וִית אֲבָנִי אֲשֶׁלְמֹותָא
וּבְחוֹשְׁנָא: (ככ) וִית בּוּסְמָא וִית מְשָׁחָא
לְאַגְּרָהָרָהָתָ בּוּסְמִיא: (כט) כֵּל גָּבָר
לְלַקְטוֹרָה דְּתַחְעֵי לְבָהּוֹן עַמְּהָנוֹן
וְאַתְּתָּא לְאַתְּתָּה לְכָל עַיְבִּידָתָא דִּי פְּקִידִי
יִשְׂרָאֵל נְדַבְּתָא קָדֵם: (לו) וְאָמֵר
עַמְּשָׁה לְבָנִי יִשְׂרָאֵל חַזּוּ דְּרַבְּיִי
בְּשָׁוּם בְּצָלָל בָּר אָורי בָּר חֹוּ
לְשָׁבְטָא דִּיהְוָה: (לא) וְאַשְׁלִים
עַמְּמִיה רָוָת נְבוֹאָה מִן קָדֵם: (לי)
בְּכָחְכָמָתָ בְּטוֹכְלָתָנָא וּבְמַדְעָ וּבְכָל
עַיְבִּידָא: (לב) וּלְאַלְפָא אָוְמָנוֹן
לְמַעַבְדָ בְּדָהָא וּבְכָסְפָא וּבְנְחָשָׁא:
(לו) וּבְאוּמָנוֹן אַבָּן טְבָא לְאֲשֶׁלְמָא:
לְבָנְגָרוֹת אַעֲאָ לְמַעַבְדָ בְּכָל
עַבְרִית אָוְמָנוֹן: (לד) וּלְאַלְפָא
לְהַבְּבָה בְּלַבְיהָ הָוָא וְאַהֲלִיאָב בָּר
וּבְרִיסְמָן לְשָׁבְטָא דָרְן: (לה) אַשְׁלִים

השלים אותו ברוח נבואה לפני. ה. ולמד אומנים. ו. ובأمونات.
 הבתנוּנוֹ במנוכת המזבח מתלה, ולפי שנהען לו ממחלה,
 גימקלה חות מכם, ונגלה כמיין: (ל) חור. צנס
 סל מילס פית'': (לד) ואלה ליאב. מנטן דן, מן
 סיידון צענאים, מגני הקפהות, וסתאו סמוקס
 לבנולן למלהכת גמתקן, וסוּוּ מגדוּלי קצנאים,
 לקיעים מה שנחמל, ולט נבעל שׂוע לבני דל (היינ
 לד (ט):

הנהניאים הסר יו"ד כיוון שנגמר המשכן הקדימו והביאו קרבן בוריות. ה. שמות רבה (פרקsha א סי' ז) ויקח לוclub את אפרת ותולד לו את חורן זו מרים, لما נקרה שם אפרת שפּרוּ ורכו שרשראל על דרייה. ג. עי' שמות רבה (פרקsha מ פסקה 7): א"ר אבא בר חייא שהול שבחבטים מדבק לו א"ר חנינא בן פפי אין לך גודל משפט יהודה ואין לך ירוד משפט דין יהודה מן החלינות, ומה כתיב בו (בראשית מו) ובני דין חושים, אמר הקב"ה יבא ויזודוג לו שלאל מה הוא מבין אורות ושלאל יוא אום וזרה גסה עליון, לפ' שהגדול והקטן שווין לפני המקומות. בצלאל ממש יהודה ואהלייך מזון והוא מזודוג כללו. אמר ר' חנינא, הגודל והקטן שווים לעולם. אל יהיה אדם מניח בצרו, המשכן בשני שבטים אלו נשעה וכן המקדש שלמה מיהודה ותבניהם וא"ג כי אשי אליגוריא נאיבר פרטלה

כז וְהַגְּשָׁם הַבִּיאוּ אֶת אֲבֹנֵי הַשָּׂדֶם וְאֶת אֲבֹנֵי
הַמְּלָאִים לְאָפֹוד וְלִחְשֹׁן: כה וְאֶת-הַבָּשָׂם וְאֶת-
הַשְּׁמַן לְמַאֲוֵר וְלִשְׁמָן הַמְּשַׁחַח וְלִקְטָרָת הַסְּמִים:
כט כָּל-אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר נִדְבַּךְ לִבָּם אַתֶּם לְהַבִּיא
לְכָל-הַמְּלָאָכה אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לְעֵשֹׂות בִּיד-מֹשֶׁה
הַבִּיאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נִדְבַּךְ לְיהוָה: פ שְׁלִישִׁי שְׁנִי כְּשַׁחַן
מַחְנֵן ל וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רְאוּ קָרָא
יְהוָה בְּשָׁם בְּצַלָּל בְּזַעַרְיוֹן בְּזַחֲור לְמַטָּה
יְהוּדָה: לא וַיָּמֻלָּא אֶתְתוֹ רָוח אֱלֹהִים בְּחַכְמָה
בְּתִבְינָה וּבְדָעַת וּבְכָל-מְלָאָכה: לב וְלִחְשָׁבָב
מִחְשָׁבָת לְעֵשָׂת בְּזַהַב וּבְכַסְף וּבְנֶחֶשׁ:
לג וּבְחֶרֶשֶׁת אֲבּוֹן לְמַלְאָת וּבְחֶרֶשֶׁת עֵץ לְעֵשֹׂות
בְּכָל-מְלָאָכת מִחְשָׁבָת: לד וְלִחוּרָת נָטוּ בְּלָבוֹ
הָרָא וְאַהֲלִיאָב בִּנְיָהִיסְמָה לְמַטָּה דָּן: לה מַלְאָ

(כד) והנשאם הביאו. המל ר' נמן, מיש ר' נמן, נסחיהם לא מתנו זחונכת קמוץת צמחלה, וצמלה כתה
 סמאנקן למם צמנדו צמחלה, למם קר למלו נסחים, יטנדזו נזר מה סמאנדים, ומזה שמחקרים לנו נצטעלין חומו, כיון שاكتלימו נזר מה כל, שנהמר
 ועטפיגלולקס קיטס ליס (נקען לו...) למלו נסחים מה עליין לנעשות. נבניהם מות חנני בזקס וגון. נקר

מקורי רשי

אתם חכמת-לב לעשות כל-מלאת חרש וחשב ורְקִם בַּתְּכִלָּת וּבְאָרְגָּמָן בְּתוֹלָעָת הַשְׁנִי וּבְשֶׁשׁ וְאָרָג עֲשֵׂי בְּלִמְלָאכָה וְחַשְׁבֵי מְחַשְׁבָת: לֹו אַ וְעַשְׂה בְּצִלְאָל וְאַהֲלִיאָב וְכָל אַיִשׁ חַכְמַ-לְבָב אֲשֶׁר נָתָן יְהוָה חַכְמָה וַתְּבוֹנֵה בְּהַמָּה לְדֻעָת לְעַשְׂת אֶת-כְּלִ-מְלָאכָה עַבְרָת הַקָּדָשׁ לְכָל אֲשֶׁר-צֹוָה יְהוָה: ב וַיַּקְרָא מֹשֶׁה אֶל-בְּצִלְאָל וְאֶל-אַהֲלִיאָב וְאֶל בְּלִ-אַיִשׁ חַכְמַ-לְבָב אֲשֶׁר נָתָן יְהוָה חַכְמָה בְּלָבָב כָל אֲשֶׁר נִשְׁאָו לְפָנָיו לְקַרְבָּה אֶל-הַמְלָאכָה לְעַשְׂת אֶת-הַזָּהָב וַיַּקְהֵל מִלְפָנֵי מֹשֶׁה אֶת-כְּלִ-הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר הַבָּיָא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמְלָאכָה עַבְרָת הַקָּדָשׁ לְעַשְׂת אֶת-הַזָּהָב וְהַמְּלָאכָה אֲלֵי עַזְדָּבָה בְּבָקָר בְּבָקָר: ד וַיַּבְאֵל כְּל-חַכְמִים הַעֲשִׂים את בְּלִ-מְלָאכָת הַקָּדָשׁ אַיִשׁ-אַיִשׁ מִלְלָאכָתוֹ אֲשֶׁר-הַמָּה עֲשִׂים: ה וַיֹּאמְרוּ אֶל-מֹשֶׁה לְאָמֵר מְרַבִּים הַעַם לְהַבְיא מִדֵּי הַעֲבָדָה לְמִלְלָאכָה אֲשֶׁר-צֹוָה יְהוָה לְעַשְׂת אֶת-הַזָּהָב וַיַּצְוָו מֹשֶׁה וַיַּעֲבִירוּ קֹול בְּמִחְנָה לְאָמֵר אַיִשׁ וְאַשְׁה אֶל-יְעֹשֵׂר עַזְדָּבָה מִלְלָאכָה לְתְרוּמָת הַקָּדָשׁ וַיַּכְלֵל הַעַם מִהְבֵּיא: ז וְהַמִּלְלָאכָה הַיְתָה רַיִם לְכָל-הַמִּלְלָאכָה לְעַשְׂת אֶת-הַזָּהָב וְהַזָּהָר: ס וַיַּעֲשֵׂה כְּל-חַכְמָה לְבָב בְּעֵשִׂי הַמִּלְלָאכָה אֲתִ-הַמְשֻׁבֵּן עַשְׂרֵה וַיַּרְאֵת שָׁשׁ מְשֻׁזָּר וַתְּכִלָּת יָרָגָמָן וַתְּוֹלָעָת שְׁנִי כְּרָבִים מְעַשְׂה חַשְׁבָ עַשְׂה אֶת-הַזָּהָב ט אֶרְך הַרְיָעָה הַאַחַת

רש"

לֹו (ה) מִדֵּי הַעֲבָדָה. יָמֶל מַכְלִי לוֹק סְעִזּוֹדָה: סְמָאָקָן, לְכָל סְמָלְחָכָס צָל מַשְׁקָן לְעַזְמָה לְמוֹתָה, וְלְטוֹמָה: (ו) וַיַּכְלֵא. לְסֹן מִינְעָה: (ז) וְהַמִּלְלָאכָה הַיְתָה דִים וְהוֹתָר. כְמוֹ וַיַּכְלֵד הַת לְפָנָיו (עליל' ט' י'ו), וְסִכּוֹת הַת מוֹלָךְ לְבָנָה. ב. מִדֵּי. ג. הַכְּרוֹה. ד. מִדֵּי. ה. צַבָּע אֲדוֹם. ו. צְרוֹת. ג. אָוֹן.

אונקלוס

עַמְהָוֹן חַפִּים וְלְבָא לְמַעְבָּד כָל עִיבְידָת נְגָר וְאוֹמֵן וְצִיּוֹר בְּתַחְלָא וּבְאָרְגּוּנוֹא בְּצַבָּע זְהֹרִי וּבְכּוֹצָא וּמְחִי עֲבָדִי כָל עִיבְידָא וּמְלֵפִי אָוֹמְנוֹן: (א) וְלַעֲבָד בְּצִלְאָל וְאַהֲלִיאָב וְכָל גָּבָר חַכִּים לְבָא דִיהָב יְיָ חַכְמָתָא וּסְכוּלְתָנוֹתָא בְּהַזָּהָב לְמַעְבָּד יִת כָל עִיבְידָת פּוֹלְחָן קוֹדְשָׁא לְכָל דִי פְּקִיד יְיָ: (ב) וּקְרָא מֹשֶׁה לְבְצִלְאָל וְלְאַהֲלִיאָב וְלְכָל מְחַדְּשָׁא חַכִּים לְבָא דִיהָב יְיָ חַכְמָתָא בְּלִבְיהָ כָל דִיתְרָעִי לְבִיהָ לְמַקְרָב לְעִיבְידָתָא לְמַעְבָּד יִתְהָ: (ג) וּנְסִיבוֹ מִן קָדוֹם מֹשֶׁה יִת כָל אֶפְרָשָׁוֹתָא דָאִתְיָאו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְעִיבְידָת פּוֹלְחָן קוֹדְשָׁא לְמַעְבָּד יִתְהָ וְאַנְנוּ מִיְתְּמִין לִיהָ עַזְדָּבָן גְּדָבָתָא בְּצַפְרָ: (ד) וְאַתָּה כָל חַכִּיםְאָדָבָן גְּדָבָן יִת כָל עִיבְידָת קוֹדְשָׁא דָעָבְדִין יִת כָל עִיבְידָת קְדוֹשָׁא גְּבָר גְּבָר מַעֲבָרְתָיהָ דָאַנְנוּ עַבְדִין: (ה) וְאַמְרוּ לְמֹשֶׁה לְמִימָר מִסְגָּן עַמָּא לְאִתְהָא מִיסְתִּי פּוֹלְחָנָא לְעִיבְידָתָא דִּפְקִיד יְיָ לְמַעְבָּד יִתְהָ: (ו) וּפְקִיד מֹשֶׁה וְאַעֲבָרוּ כְּרוֹזָן בְּמַשְׁרִיחָא לְמִימָר גְּבָר וְאַתְּתָה לֹא יַעֲבְדוּן עוֹד עִיבְידָתָא לְאֶפְרָשָׁוֹתָא קוֹדְשָׁא וּפְסִיק עַמָּא מִלְאִתְמָה: (ז) וְעִיבְידָתָא הַוּת מִיסְתִּי לְכָל עִיבְידָתָא לְמַעְבָּד יִתְהָ וַיִּתְרָתָ: (ח) וְעַבְדוּ כָל חַכִּיםְיָא לְבָא בְּעַבְדִּי עִיבְידָתָא יִתְהָ מִשְׁכָּנָא עַסְר יִרְיעָן דָבּוֹז שְׂזִיר וְתַחְלָא וּבְאָרְגּוּנוֹא וְצַבָּע זְהֹרִי צְוֹרָתִי בְּרוֹבִין עוֹבֵד אַוְמָן עַבְדִּי יִתְהָן: (ט) אַוְרָכָא דִּירִיעָתָא חֲדָא יִתְהָלִים אָוֹתָם. כ. וְאוֹמֵן צִיר. ל. בְּצַבָּע אֲדוֹם. מ. וְמִלְמִי אֲוֹגָנִים. א. שְׁחַרְצָה לְבָנָה. ב. מִדֵּי. ג. הַכְּרוֹה. ד. מִדֵּי. ה. צַבָּע אֲדוֹם. ו. צְרוֹת. ג. אָוֹן.

לְכָל הַמִּלְלָאכָה וּמִלְחָמָת הַסְּגָנָה רִימָס לְיִס צָל עַזְזִי

אונקלוס

עסדרין ותמניא אמין ופוחתיא ארבע
אמין דיריעטה חדא משחתא חדא
לכל יריעתא: (ט) ולפир ית חמץ
يريען חדא עם חדא וחמש יריען
לפייר חדא עם חדא: (יא) ועבד
ענוביין דתכלא על ספּטא דיריעטה
חדא מסטרא בית לופי בן עבד
בשפּטא דיריעטה בסטרא בית לופי
תנינא: (יב) חמץין ענוביין עבד
ביריעטה חדא וחמשין ענוביין עבד
עבד בסטרא דיריעטה דבית לופי
תנינא מכון ענוביין חדא לקבל
חדא: (יג) ועבד חמץין פורפין
ודחוב ולפир ית יריעתא חדא עם
חדא בפורפיא והוה משכנא חד:
(ו) ועבד יריען דמען לפרשא
על משכנא חדא עסרי יריען עבד
יתהון: (טו) אורבא דיריעטה חדא
תלון באפין וארבע אמין פוחתיא
DIRIUTA חדא משחתא חדא לחוד
עסרי יריען: (טו) ולפир ית חמץ
يريען לחוד וית שית יריען לחוד:
(יז) ועבד ענוביין חמץין על ספּטא
DIRIUTA בסטרא בית לופי וחמשין
ענוביין עבד על ספּטא DIRIUTA
דבית לופי תנינא: (יח) ועבד פורפין
דוחש חמץין לפלפה ית משכנא
למהוי חד: (יט) ועבד חופה
למשכנא דמשבי דדרבי מסמי
וחופה דמשבי ססגונא מלעילא:
(כ) ועבד ית דפּיא למשכנא דאעיז
שטיין קימין: (כא) עסר אמין אורבא
דפּיא ואמתא ופלגות אמתא פוחתיא
דפּיא חד: (כב) תנין צירין לדפּיא
חד משלבין חד לקביל חד בן
עבד לכל דפּיא משכנא: (כג) ועבד
ית דפּיא למשכנא עשרין דפּיא
מישלבת אחת אל-אחד בן

שמנה ועשרים באמה ורחב ארבע באמה
הירעה האחת מדיה אחת לכל-הירעה: ויתבר
את-חמש הירעה אחת אל-אחד וחמש ירעה
חבר אחד אל-אחד: יא ויעש ללאת תבלת על
שפּת הירעה האחת מקצה במחברת בן עשה
בשפּת הירעה הקיצונה במחברת השנית:
יב חמשים ללאת עשה בירעה האחת וחמשים
ללאת עשה בקצתה הירעה אשר במחברת
השנית מקבילה הלאה אחת אל-אחד:
יג ויעש חמשים קרפי זהב ויתבר את-הירעה
אחד אל-אחד בקרים וכיום המשבן אחר: פ
יד ויעש ירעת עזים לאهل על-המשבן עשות
עשירה ירעת עשה אתם: טו ארכ הירעה
האחת שלשים באמה וארבע אמות רחוב
הירעה האחת מדיה אחת לעשתי עשירה
ירעת: טז ויתבר את-חמש הירעת בלבד ואת-
ירעת שעש שיפת הירעה במחברת וחמשים על
שפּת הירעה הקיצונה במחברת החברת השנית: יז ויעש
עשה על-שפּת הירעה החברת השנית: יז ויעש
קרפי נחשת חמשים לחבר את-הأهل להיות
אחר: יט ויעש מכסה לאهل ערת אילם מאדים
ומכסה ערת תחשים מלמעלה: ס חמיש כ ויעש
את-הקרים למשבן עצי שיטים עמידים:
כא עשר אמות ארכ הקרים באמה וחצי האמה
רחוב הקרים אחד: כב שתי ירת לארך האחד
עשה לכל קרפי המשבן: כג ויעש את-הקרים
למשבן עשרים קרפים

לפאת נגב תיינה: כו וארבעים אֶדְנִי־כֶּסֶף עֲשָׂה תחת עשרים הַקְרִישִׁים שני אֶדְנִים תחת־הַקְרִישׁ הַאָחֵל לְשֹׁתִי יְדֹתִיו וְשֹׁנִי אֶדְנִים תחת־הַקְרִישׁ הַאָחֵר לְשֹׁתִי יְדֹתִיו: כה וילצלו הַמְשֻׁבֵּן הַשְׁנִית לפאת צפון עשה עשרים קְרִישִׁים: כו וארבעים אֶדְנִים בְּסֶף שני אֶדְנִים תחת הַקְרִישׁ הַאָחֵר וְשֹׁנִי אֶדְנִים תחת הַקְרִישׁ הַאָחֵר: כו ולירבתו הַמְשֻׁבֵּן יְמָה עֲשָׂה שְׁשָׁה קְרִישִׁים: כה וְשֹׁנִי קְרִישִׁים עֲשָׂה לְמִקְצָעָת הַמְשֻׁבֵּן בִּירְכָּתִים: כט וְהִזְמַנְתָּו תֹּאמֶם מַלְמְטָה וַיְחַדֵּו יְהִי תְּמִימִם אֶל־רָאשׁוֹ אֶל־הַטְּבָעָת הַאָחָת בֵּן עֲשָׂה לְשֹׁנִים לְשֹׁנִי הַמִּקְצָעָת: כ וְהִזְמַנְתָּו שְׁמַנְתָּו קְרִישִׁים וְאֶדְנִים בְּסֶף שְׁשָׁה עֲשָׂר אֶדְנִים שני אֶדְנִים לְשֹׁנִי אֶדְנִים תחת הַקְרִישׁ הַאָחֵר: לא ויעש בריחי עצי שיטים חמשה לְקָרְשִׁי צָלָע־הַמְשֻׁבֵּן הַאָחָת: לב ו חמישה בריחם לְקָרְשִׁי צָלָע־הַמְשֻׁבֵּן הַשְׁנִית ו חמישה בריחם לְקָרְשִׁי הַמְשֻׁבֵּן לִירְכָּתִים יְמָה: לג ויעש את־הַבְּרִיחַ הַתְּיִקְנָן לְבָרָה בְּתוֹךְ הַקְרִישִׁים מִן־הַקְצָה אֶל־הַקְצָה: לד ו את־הַקְרִישִׁים צְפָה זְהָב ו את־טְבָעַת עֲשָׂה זְהָב בְּתִים לְבָרִיחַם ו יצוף וארגמן ותולעת שני ו שיש משור מעשה חשב עשה אותה ברבים: לו ויעש לה ארבעה עמודי שיטים ו יצוף זהב וויהם זהב ויצק להם ארבעה אֶדְנִי־כֶּסֶף: לו ויעש מסל לפתח האהל תכלת וארגמן ותולעת שני ו שיש משור מעשה רקס:

אונקלוס

לروح עבר דרומאי: (כו) וארבעין סמכין דכסף עבד תחות עשרין דפין פרין סמכין תחות דפא חד לתרין צירוחי ותרין סמכין תחות דפא חד לתרין צירוחי: (כה) ולסתור משכנא תנינא לרוח ציפונא עבד עשרין דפין: (כח) וארבעין סמכין תחות דפא חד: (כט) ולסיפי משכנא מערכאי עבד שטא חד: (כט) ותרין דפין עבד לzoniyת משכנא בוטפייהוֹן: (כט) והוּ מכונין מלרע וכחרא הוּ מכונין ברישיהוֹן בעזקתה חדא בן עבד לתריהוּן למטרפין זונין: (לו) והוּ תנינא דפין וסמכיהוּן דכסף שטא עשר סמכין פרין סמכין פרין סמכין תחות דפא חד: (לא) ועבד עברי דאעוי שיטין חמשא לדפי סטר משכנא חד: (לב) וחמשא עברי לדפי סטר משכנא תנינא וחמשא עברי לדפי משכנא לסופהוּן מערכאי: (לו) ועבד ית עברי מציעאה לאעbara בגנו דפיא מן ספי לסיפי: (לו) וית עבד דהבא אתרא לעברי וחתפה ית עברי דהבא: (לה) ועבד ית פרוכתא דתכלא וארגמן נצבע זהורי ובוין שיזר עובד אומני עבד יתזה צורת ברובין: (לו) ועבד לה ארבעה עמודי שיטין וחפנון דהבא נויהוּן דהבא ואתיק להוּן ארבעה סמכין דכסף: (לו) ועבד פרסא לתרע משכנא תכלא וארגמן וצבע זהורי ובוין שיזר עובד ציר: (ה) לרוח צד דרום. ט. ולסופי המשכן במערב. ג. ל. מכונין. מ. וכאחד היו מכוננים. נ. בראשיהם. ס. וויתיהם. ע. לסופם במערב. פ. מקום לבריחם. צ. בריחם. ק. וצבע אודם. ר. אומן. ש. צורת. ת. וצבע אודם. א. ציר.

אונקלום

(לח) וית עמודהוי חמשא וית גוניהון וחפי רישיהון וככושיהון: לדקה ואסמכיהון חמשא דנחשה: (א) ועבד בצלאל ית ארונו דאען ששתין טרtiny אמין ופלגא אורפהה לאמתה ופלגא פותיה ואמתה ופלגא דרומיה: (ב) נחפה דהוב דבי מגויען זמברא ועבד ליה דיר דהוב סחור שעזקן סחור: (ג) ואתיק ליה ארבע עזקן דדהוב על ארבע זייניתה וטרפין עזקן על סטריה חד וטרפין עזקן על סטריה תניא: (ד) ועבד אריחי דאען שטין וחפה יתיהון דהבא: (ה) ואעל ית אריחי בעזקחא על סטטריה דארונא למיטל ית ארונו: (ו) ועבד כפורתא דהוב דבי טרפין אמין ופלגא אורפהה ואמתה ופלגא כפופותיה: (ז) ועבד תרזין קרוביין דהוב בגיגדי עבד יתיהון מותין סטריא כפפורטא: (ח) קרובה חד מסטריא ומיכא וכרובא חד מסטריא מאן מן כפפורטא עבד ית קרוביין מתרין סטטרוי: (ט) והו כרובא פריסין גדריהון לעילא נטליין בגדריהון על כפורתא ואפייהון חד לקלbil כפורתא הו אפי קרובייא: (י) ועבד ית פטורא דאען שטין טרtiny אמין אורפהה ואמתה פותיה לאמתה ופלגא רומייה: (יא) וחפה דהוב לגדינהה דיר דהוב זייניתה ועבד ליה דיר דהוב סחור טרtiny: (יב) ועבד ליה גאנפרא רומייה פושכא סחור טרtiny: (יכ) ועבד דיר דהוב לגדינהה סחור סחור דיר דהוב זייניתה: (יג) ואתיק ליה ארבע עזקן דדקה וייה ית עזקתה על ארבע גאנפרא רומייה. ב. נ משן עיי רשי מנוחה כ. א. זייניתיהם. ג. גושאים. ד. גבחו טחת.

לה וְאַתְּ־עֲמִידָיו חַמְשָׁה וְאַתְּ־זֹוִיָּהֶם וְצַפָּה
רְאֵשֵׁיהם וְחַשְׁקִים זָהָב וְאֶדְנִים חַמְשָׁה
נְחֹשֶׁת: פ ל' וַיַּעַשׂ בְּצַלָּל אֶת־הָאָרוֹן עַצִּי
שְׁטִים אֶמְתִּים וְחַצִּי אַרְבָּנוֹ וְאַמְּהָ וְחַצִּי רְחָבוֹ
וְאַמְּהָ וְחַצִּי קְמֹתָה: ב וַיַּצְפֵּה זָהָב טְהוֹר מִבֵּית
וּמִחוֹזָן וַיַּעַשׂ לוֹ זָר וְהַב סְבִיב: ג וַיַּצְקֵל לוֹ אֶרְבָּעָ
טְבֻעָת זָהָב עַל אֶרְבָּעָ פְּעִמּוֹת וְשְׁתִּי טְבֻעָת
עַל־צְלָעוֹ הָאַחַת וְשְׁתִּי טְבֻעָת עַל־צְלָעוֹ הַשְׁנִית:
ד וַיַּעַשׂ בְּדֵי עַצִּי שְׁטִים וַיַּצְפֵּה אֲתָם זָהָב: ה וַיָּבֹא
אֶת־הַבְּדִים בְּטְבֻעָת עַל צְלָעָת הָאָרוֹן לְשֹׁאת
אֶת־הָאָרוֹן: ו וַיַּעַשׂ בְּפִרְתָּה זָהָב טְהוֹר אֶמְתִּים וְחַצִּי
אֶרְבָּה וְאַמְּהָ וְחַצִּי רְחָבוֹ: ז וַיַּעַשׂ שְׁנִי כְּרָבִים
קְצֹוֹת וְהַב מִקְשָׁה עֲשָׂה אֲתָם מְשֻׁנִּי קְצֹות הַכְּפֹרָה:
ח כְּרוֹבִים־אַחֲרֵי מִקְצָה מַזְהָה וּכְרוֹבִים־אַחֲרֵי מִקְצָה
מַזְהָה מִן־הַכְּפֹרָה עֲשָׂה אֶת־הַפְּרָבִים מְשֻׁנִּי קְצֹותָיו
קְצֹוֹת וְהַב כְּתִיב: ט וַיַּהַי הַפְּרָבִים פָּרְשִׁי כְּנָפִים
לְמַעַלָּה סְכָלִים בְּכִנְפֵיכֶם עַל־הַכְּפֹרָה וּפְנֵיכֶם
אִישׁ אֶל־אֶחָיו אֶל־הַכְּפֹרָה הַיּוֹן פְּנֵי הַפְּרָבִים: פ
וַיַּעַשׂ אֶת־הַשְּׁלֵחָן עַצִּי שְׁטִים אֶמְתִּים אֶרְבָּנוֹ
וְאַמְּהָ רְחָבוֹ וְחַצִּי קְמֹתָה: יא וַיַּצְפֵּה אֲתָה זָהָב
טְהוֹר וַיַּעַשׂ לוֹ זָר וְהַב סְבִיב: יב וַיַּעַשׂ לוֹ מִסְגָּרָת
טְפַח סְבִיב וַיַּעַשׂ זָר־זָהָב לְמִסְגָּרָה סְבִיב: יג וַיַּצְקֵל
לוֹ אֶרְבָּעָ טְבֻעָת זָהָב וַיְתַחַן אֶת־הַטְּבֻעָת עַל אֶרְבָּעָ

ב' י

לנ' (א) ויעש בצלאל. לפי סעמן נפסו על קמלה נכה יותר מטהר חכמים, נקלחת על צמוֹן:

מקורי רשי

א. עי' שמות רבה (פרשה ג' פסקה ה): ויעש בצלאל וכי בצלאל
עשה לעצמו שבכל דבר ודבר הוא אומר ויעש בצלאל אלא על כל דבר ודבר.

הַפְאָת אֲשֶׁר לְאַרְבָּע רְגָלוֹ: יְלֻעַמֶת הַמִּסְגָּרָת
 הַיּוֹ הַטְּבָעָת בְּתִים לְבָרִים לְשֵׁאת אֶת-הַשְּׁלָחָן:
 טו וַיַּעֲשֵׂא אֶת-הַבְּדִים עֵצִים שְׁפִים וַיַּצְפֵּא אֲתָם זֶה
 לְשֵׁאת אֶת-הַשְּׁלָחָן: טז וַיַּעֲשֵׂא אֶת-הַבְּלִים אֲשֶׁר
 עַל-הַשְּׁלָחָן אֶת-קָעָרְתָיו וְאֶת-כְּפָתִיו וְאֶת-
 מְנִקְיָתָיו וְאֶת-הַקְשָׁות אֲשֶׁר יַסַּף בָּהָן זֶה בְּטָהָר:
 פ שְׁשִׁי שְׁלִישִׁי כְּשָׁה מְחוּבָרִין יְיַי וַיַּעֲשֵׂא אֶת-הַמְּנִרְהָה זֶה בְּטָהָר
 מְקָשָׁה עֲשָׂה אֶת-הַמְּנִרְהָה יַרְכָּה וְקָנָה גְּבִיעָה
 בְּפִתְרִיהָ וּפְרָחִיהָ מִמְּנָה הַיּוֹ: יְיַי וְשְׁשִׁה קְנִים
 יְצָאִים מִצְדִּיהָ שְׁלִשָּׁה קְנִים מְנִרְהָה מִצְדָּה הַאַחֲרָה
 וְשְׁלִשָּׁה קְנִים מְנִרְהָה מִצְדָּה הַשְׁנִי: יט שְׁלִשָּׁה
 גְּבֻעִים מִשְׁקָדִים בְּקָנָה הַאַחֲרָה בְּפִתְרִיהָ וּפְרָחִיהָ
 וְשְׁלִשָּׁה גְּבֻעִים מִשְׁקָדִים בְּקָנָה אַחֲרָה בְּפִתְרִיהָ וּפְרָחִיהָ
 בְּנו לְשֵׁשֶׁת הַקְנִים הַיְצָאִים מִזְהַפְנָרָה: כ וּבְמִנְרָה
 אַרְבָּעָה גְּבֻעִים מִשְׁקָדִים בְּפִתְרִיהָ וּפְרָחִיהָ:
 כא וּבְפִתְרִיהָ תְּחִתָּה שְׁנִי הַקְנִים מִמְּנָה וּבְפִתְרִיהָ תְּחִתָּה
 שְׁנִי הַקְנִים מִמְּנָה וּבְפִתְרִיהָ תְּחִתָּה-שְׁנִי הַקְנִים מִמְּנָה
 לְשֵׁשֶׁת הַקְנִים הַיְצָאִים מִמְּנָה: ככ בְּפִתְרִיהָם
 וְקָנָתָם מִמְּנָה הַיּוֹ בְּלָה מְקָשָׁה אַחֲת זֶה בְּטָהָר:
 כג וַיַּעֲשֵׂא אֶת-גִּרְתָּה שְׁבָעָה וּמְלֻקִּיהָ וּמְחַתְּתִּיהָ
 זֶה בְּטָהָר: כד בְּפִרְרָה זֶה בְּטָהָר עֲשָׂה אֶתְהָ וְאֶת
 בְּלִכְלִיהָ: פ כה וַיַּעֲשֵׂא אֶת-מִזְבֵּחַ הַקְּטָרָת עֵצִים
 שְׁפִים אַמְּה אַרְכּוֹ וְאַמְּה רַחֲבוֹ רְבּוּעַ וְאַמְּתִים
 קְמָתוֹ מִמְּנָה הַיּוֹ קְרָנָתָיו: כו וַיַּצְפֵּא אֲתָו זֶה בְּטָהָר
 אֶת-גִּגְגּוֹ וְאֶת-קִרְוָתָיו סְבִיב וְאֶת-קְרָנָתָיו וַיַּעֲשֵׂל
 זֶה זֶה סְבִיב: כו וְשְׁתִי טְבָעָת זֶה עֲשָׂה-לָלוּ

אונקלוס

וַיַּחֲתַא דְּאַרְבָּע רְגָלוֹ: יד לְקַבֵּיל
 גְּדִינְפָּא הַרְאָה עַזְקָתָא אַתְּרָא
 לְאַרְיִחְיָא לְמִיטָל יִת פְּתֹורָא:
 טו וַעֲבָד יִת אַרְיִמְאָה דְּאָעֵי שְׁטִין
 וְחַפָּא יִתְהַזֵּן דְּהַבָּא לְמִיטָל יִת
 פְּתֹורָא: טז וַעֲבָד יִת מְנִיאָ דְּעַל
 פְּתֹורָא יִת מַגִּיסּוּהָ וַיַּתְּבִּזְבּוּהָ וַיַּתְּבִּזְבּוּ
 מְכִילְתָּה וַיַּתְּבִּזְבּוּ דְּמַנְסְכִין בְּהָנָה
 דְּהַבָּדְכִּי: יז וַעֲבָד יִת מְנַרְתָּא דְּזָהָב
 דְּכִי גְּגִידָה עַבְדָּה יִת מְנַרְתָּא שְׁרָה
 וְקָנָה בְּלִידָה חַזְוָרָה וְשַׁוְשָׁנָה
 מְנָה הַוּ: ייח וְשַׁתָּא קְנִין נְפָקִין
 מְסֻטוֹרָה אַפְלָת קְנִין מְנַרְתָּא מְסֻטוֹרָה
 חָד וְתִלְתָּה קְנִין מְנַרְתָּא מְסֻטוֹרָה
 תְּנִינָא: יט תְּלַתָּא בְּלִידִין מְצִירִין
 בְּקָנִיאָ חָד חַזּוֹר וְשַׁוְשָׁן וְתִלְתָּה
 בְּלִידִין מְצִירִין בְּקָנִיאָ חָד חַזּוֹר
 וְשַׁוְשָׁן בְּזָן לְשִׁתָּא קְנִין דְּנְפָקִין
 מְנַרְתָּא: כ וּבְמַנְרָתָא אַרְבָּעָא
 בְּלִידִין מְצִירִין חַזְוָרָה וְשַׁוְשָׁנָה:
 (א) וְחַזּוֹר תְּחִות תְּרִין קְנִין דְּמָנָה
 וְחַזּוֹר תְּחִות תְּרִין קְנִין דְּמָנָה וְחַזּוֹר
 תְּחִות תְּרִין קְנִין דְּמָנָה לְשִׁתָּא קְנִין
 דְּנְפָקִין מְנָה: (ככ) חַזְוָרִיּוֹן וְקָנִיהָן
 מְנָה הַוּ פּוֹלָה גְּגִידָה חָדָא דְּזָהָב
 דְּכִי: (כג) וַעֲבָד יִת בּוֹצִינָה שְׁבָעָא
 וְצִבְיָתָה וּמְחַתִּתָּה דְּרַחְבָּד דְּכִי:
 (כד) כְּכָרָא דְּזָהָב דְּכִי עַבְדָּה יִתְהָ
 וַיַּתְּכַל מְנָהָא: (כה) וַעֲבָד יִת
 מְדֻבְּחָא דְּקַטּוֹרָה בּוֹסְמִיאָ דְּאָעֵי
 שְׁטִין אַמְתָא אַוְרָבִיה וְאַמְתָא פּוֹתִיה
 מְרַבָּע וּמְתָרְמִין אַמְיִין רַוְמִיה מְנִיה
 הַרְאָה קְרָנוּהָ: (ככ) וְחַפָּא יִתְהָ
 דְּהַבָּדְכִּי יִת אִגְרָיה וַיַּתְּבִּזְבּוּ
 סְחָור סְחָור וַיַּתְּבִּזְבּוּ קְרָנוּהָ וַעֲבָד
 לְיִהְ דְּרַי דְּרַחְבָּד סְחָור סְחָור:
 (כז) וּמְתָרְמִין עַזְקָן דְּזָהָב עַבְדָּה לְיִהְ
 ה. הוּוִוּוּת. ג. מְקוּם. ז. נְמַשָּׁק (ע"י רְשִׁי)
 מְנֻחָות כְּחַעְיָא דְּהָה מְקָשָׁה). ח. מְצִירִים.
 ט. מְצִירִים. י. מְצִירִים. כ. מְשֻׁכוֹה (ע"י
 רְשִׁי) מְנֻחָות כְּחַעְיָא דְּהָה מְקָשָׁה). ל. בְּשָׁמִים.

אונקלוס

מלרע לדרירה על פרטן זונתיה על
תניין סטרוי לאחרא לארכיא
למייטל יתיה בהון: (כח) ועובד ית
אריכיא דאי שטין וחתפה יתהון
דקה: (כט) ועובד ית משחא
דרוכותא קודשא וית קטוות בוסמיא
רכי עובד בוסמנו: (א) ועובד ית
מדבחה דעלטה דאי שטין חמש
אמין אורכיה וחתפש אמין פותיה
מרבע ותלה אמן רומה:
(ב) ועובד קרנוהי על ארבע זונתיה
מניה הונאה קרנוהי וחתפה יתיה
ונחשה: (ג) ועובד ית כל מני מדבחה
ית פסקטורטה וית צנוריאת וית מהתיאת
מוזקיא ית צנוריאת וית מהתיאת
כל מנוחי עבד נחשה: (ד) ועובד
למדבחה סרא"ע עובד מצדרתאי
דנהשא תחות סובביה מלרע עד
פלגיה: (ה) ואטינן ארבע עזקתה
בארכע זונתא לסרדא דנהשא
אטרא"ל אריכיא: (ו) ועובד ית
אריכיא דאי שטין וחתפה יתהון
ונחשה: (ז) ואעליל ית אריכיא
בעזקתה על סטרוי מדבחה למייטל
יתיה בהון חילידי לווחן עבד יתיה:
(ח) ועובד ית כירוא דנהשא וית
בסיסיה דנהשא במחזית נשיא
מ. זונתינו. א. עי' רשי"ע לעיל פרק כו פסוק
ט. מעשה מלבדה. ג. מקום.
ה. חלול. ה. בסיסו.

מתחת לזרע על שתי צלעותיו על שני צדי
לבטים לבדים לשאת אותו בהם: כה ויעש
את-הבדים עצי שטים ויצף אתם זהב: כט ויעש
את-שםן המשחה קדש ואת-קטרת הפטים
טהור מעשה רקה: ס שביעי רביעי כהן מוחורי
כח א ויעש את-זובח העלה עצי שטים חמיש
אמות ארבו וחמש-אמות רחבו רביע ושלש
אמות קמות: כ ויעש קרנתיו על ארבע פנותיו
מןנו הין קרנתיו ויצף אותו נחשת: ג ויעש
את-בל-בל הזובח את-הפרת ואת-היעם
ואת-המזרקה את-המולגה ואת-המוחתת כל-
כליו עשה נחשת: ד ויעש למזבח מכבר מעשה
רשת נחשת תחת ברכבו מלמטה עד-חציו:
ה ויצק ארבע טבעת בארכע הקצוות למכבר
הנחשת בתים לבדים: ו ויעש את-הבדים עצי
שטים ויצף אתם נחשת: ז ויבא את-הבדים
בטבעות על צלעת המזבח לשאת אותו בהם
גבוב לחת עשה אותו: ס ה וועש את הביזור
נחשת ואת בנו נחשת במראות הצבאות

ריש"

כח (ז) גבוב לחת. גוז סולסולות פרק, ר' יסcole
כסאיו בעיליס יעס געוזות פרק, ר' יסcole
ומוליכות נס מילל ומטה ומיליכות זומס, וווטלומ
סמלומות, וכל מהו וויה ערמאה עס געלא גמלאה,
ומאלטמו צדריס, לומל מי נלה מן, וממן קר
מציחות בעיליס לדי מהא, וווקקוט נס, וממעכבות
וילדות סס, צנולמר פקט בטפיט עולקיפיך (שי מאיס
המתקן, וויא מולק מטה נס, מפי שעזיזים ליל
סרען, הכל לו סקצ"ה קצט, כי לאו חייגין עלי מון סכל,
ס, וויא צנומל גמלומות סיגומט, ווועסה סכיא
נסס, שאו טמוס צלוס צין היה להטמו, לאזקוט
בעל יעס בעמידו הנזיס געוזות לרוגט גמליס,

מקור ריש"

א. עי' תרגום אונקלוס. ב. עי' סוטה (יא ע"ב): דרש רב עזרא,
בשעה שהולכות לשאוב מים, הקדוש ברוך הוא מזמן להם דגים
קטנים בכדיין ושותאות מחזיה מים ומהזיה דגים, ובאותו שופתות
בשכר נשים צדקניות שהיו באותו הדור נגלו ישראל ממצרים,

אשר צבאו פתח אֶל מועד: ס ט ויעש את החרז לפאת נגב תימנה קלעי החרז ששה מישור מאה באמה: עמודיהם עשרים וארגיניהם עשרים נחשת ווי העמודים וחשיקיהם כסף: א ולפאת צפון מאה באמה עמודיהם עשרים וארגיניהם עשרים נחשת ווי העמודים וחשיקיהם כסף: יב ולפתה ים קלעים חמשים באמה עמודיהם עשרה וארגיניהם עשרה ווי העמודים וחשיקיהם כסף: יג ולפאת קדמה מורה חמשים אמה: יד קלעים חמיש-עשרה אמה אל-הפטה עמודיהם שלשה וארגיניהם שלשה:טו ולפתה השנית מזה ומזה לשער החרז כלעים חמיש עשרה אמה עמודיהם שלשה וארגיניהם שלשה:טו כל-קלעי החרז סיב ששה

המונח, כך דרכ' כי מnomos, וכן מרגס ḥōnkalos
קְמַקִּית בֵּין, וסוח' מרגוס כָּל מְלֹות, מִילוֹת "כָּלְעָז'"
(ספיעגעט), וכן מליינו ציטעה (ג) ופְּגָלִילָן, מתרגמינין
ואקזימט: אשר צבאו. לאכיה נדעמן:

רש"י

ובוכות אוטן המראות שהיו מראות לבעליהן ומרגילות אותו לידי תאהו מתוך הפרק העמידו כל הצבאות שנאמר (שםות יב) ייצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים ואומר הוציא א' את בני ישראל מארץ מצרים על צבאותם (שם), כיון אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה לעשות את המשכן עמדו כל ישראל נתנדבו מי שהביא כסף וממי שהביא והב או נשחת ואבני שוהם ובани מלואים הביאו בזריזות הכל, אמרו הנשים מה יש לנו ליתן בנדכת המשכן, עמדו והביאו את המראות והלכו להן אצל משה, כאשרה משה אותה המראות עזע בהן, אמר להם לישראל טולו מקלות ושברו שוקרין של אלו, המראות למה הן צריכין, אל' הקדוש ברוך הוא למשה משה על אלו אתה מבזה, המראות האלו הן העמידו כל הצבאות הללו במצרים טול מהן ועשה מהן כייר נשחת וכנו לכוהנים שממנו היו מתקדשין הכהנים, שנאמר וייש את הכהן נשחת ואת כנו נשחת במראות הצבאות אשר צבאו באוטן המראות שהעמידו את כל הצבאות האלה, לפיך כתיב ונשחת התנופה שביעים ככר נשחת הכלות.

מקורי רש"

שתי קדירות אחת של חמץ ואחת של דגים, ומוליכות אצל בעליהן לשדה, ומרחיצות אותו וסכות אותו ומאכילות אותו ומשקה אותו ונוקחות להן בין שפותם, שנאמר אם תשכון בין שפותיהם וגוי, וכיוון שמתעברות באות לבתייהם; וכיון שמאגע זמן מולדיהן, הולכות ווילdot בשרה תחת התפה, שנאמר תחת התפה עורתיך וגוי. ג. עי' תנומה פקודי (פרק ט): אלה פקודי המשכן וגוי ונשחת התנופה ונשחת הכלות, שכן בלשון יון קוירין כללה נינפי. אתה מוצא בשעה שהוא ישראל בעבודת פרך במצרים גור עליהם פרעה שלא היה ישנים בכתיהן שלא היה ממשין מסתותיהן. אמר רב' שמעון בר חלפאתא, מהו הי' בנות ישראל עשות, יירדו לשאוב מים מן היאור והקב"ה היה מזמין להם דגים קטנים בתוך כדיין והן מוכרות וمبשלות מהן ולוחות מהן יין והולכות לשדה ומأكلות את בעליהן שם. שא' (שםות א) בכל עבדה בשדה. משהו אולין ושווין, נטולות המראות וمبرיתות בהן עם בעליהן, זאת אומרת אני נאה מך, וזה אומר אני נאה מך, ומתוך כך הי' מרגילין עצמן לידי תאהו ופרין וocab"ה פוקרן לאalter. וכמו

אונקלוס

דעתין לצלאה בתרע משפטן זמנה:
(ט) ועבד ית דרכא לרוח עיבר דרומאי סרדי זדרפא רבוין שווי מאה באמין: (ו) עמודיהון עסריין וסמכיהון עסריין דנחשה ווי עמודיא וככושיהון כסף: (יא) ורומת צפונה מאה אמין עמודיהון עסריין דנחשה ווי עמודיא וככושיהון כסף: (יב) ורומת מערכאי סרדיין חמשין אמין עמודיהון עסרא וסמכיהון עסרא ווי עמודיא וככושיהון כסף: (יג) ורומת קדוםא מדינחא חמשין אמין: (יד) סרדיין חמש עסרי אמין עמודיהון תלתא וסמכיהון תלתא: (טו) ולברא' חמש עסרי אמין עמודיהון תלתא וסמכיהון תלתא: (טז) כל סרדי דרכא סחור סחור רבוין רבוין ו. במראות הנשים שבאות להתפלל. ג. לצד דרום. ח. ולצד ט. ולצד מעוב. י. ולצד. כ. לצד. ל. ולצד.